herpy

KAMELEONY

Von Hoehnel's Chameleon

Trioceros hoehnelii

Trioceros hoehnelii to niewielki, żyworodny kameleon z chłodnych wyżyn Kenii i Ugandy, gdzie noce mogą zbliżać się do punktu zamarzania. Samiec ma wysoki hełm i jeden róg na pysku. Gatunek dobrze znosi chłód, ale źle toleruje upał, dlatego wymaga chłodnego terrarium z wyraźnym nocnym spadkiem temperatury i wysoką wilgotnością w nocy.

Rodzina: Chamaeleonidae Dawna nazwa: *Chamaeleo hoehnelii; Chamaeleo bergeri; Chamaeleo leikipiensis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**18-25 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**15-70 g**
Długość życia	**5-6 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las górski**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 45 × 90 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**20-22 °C**
Miejsce wygrzewania	**24-25 °C**
Temperatura w nocy	**8-14 °C**
Wilgotność	**50-100%**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Dojrzałość płciowa	**12 miesięcy**
Wielkość miotu	**4-22 młodych**
Zniesienia w roku	**1-2**
Ciąża	**120-180 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Trioceros hoehnelii to niewielki, nadrzewny kameleon. Dorosłe zwierzęta mierzą łącznie 18-25 cm, wliczając ogon, i ważą 15-70 g. Samiec ma wyższy hełm, większy róg i grubszą nasadę ogona niż samica. Obie płcie mają jeden róg na pysku, piłkowany grzebień grzbietowy i grzebień ostrych łusek pod gardłem. Ubarwienie bardzo różni się między populacjami oraz zależnie od nastroju i temperatury.

Rano zwierzęta często siedzą w słońcu i są niemal czarne. Ciemna barwa skutecznie pochłania ciepło, a gdy ciało jest już nagrzane, kameleon zmienia ubarwienie na swój zwykły zielony, brązowy lub żółtawy wzór. Gdy spotkają się dwa samce, nadymają się, syczą i czernieją.

Gatunek jest żyworodny. Samica nosi jaja w ciele, a młode rodzą się w cienkiej błonie. Populacja z Mount Elgon jest często określana jako 'altaeelgonis', jednak to, czy stanowi odrębny podgatunek, pozostaje sporne. Nazwa naukowa upamiętnia austriackiego oficera i podróżnika Ludwiga von Höhnela.

Gatunek jest w terrarystyce mniej znany niż *Trioceros jacksonii*, a dane hodowlane są skąpe. Wymiary terrarium, UVB i ilości pokarmu zostały więc zapożyczone od *T. jacksonii* i innych małych kameleonów górskich z rodzaju *Trioceros*.

Czytaj więcej: Światło i UVB

Występowanie i środowisko

Trioceros hoehnelii występuje w Kenii i we wschodniej Ugandzie. W Kenii jest rozpowszechniony na wyżynach, m.in. na płaskowyżu Laikipia na wysokości około 1.800 m, a w Ugandzie żyje na Mount Elgon. Gatunek występuje do 4.000 m n.p.m., a na Mount Elgon żyje powyżej 3.000 m.

Lokalna zmienność ubarwienia i wzoru jest duża, a populacje z różnych gór i stoków nie zawsze są do siebie podobne.

> **Naturalny zasięg:** Kenia i Uganda.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje na wilgotnych terenach wyżynnych, gdzie temperatura w nocy często spada do okolic zera. Zwierzęta znoszą noce z temperaturą bliską 0 °C i chronią się przed mrozem. Temperatura w dzień jest umiarkowana, a poranne słońce służy do rozgrzania się.

Gatunek jest pospolity w krajobrazie rolniczym: w żywopłotach, zaroślach i krzewach wzdłuż ścieżek i pól oraz na plantacjach kawy i bananów, często w pobliżu wiosek. Nie jest więc zależny od nienaruszonego lasu, lecz od gęstej, rozgałęzionej roślinności w wilgotnym, chłodnym powietrzu. Wilgotność powietrza jest wysoka w nocy i w okresach mgieł.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 45 × 90 cm (długość × szerokość × wysokość). Wymiary te zapożyczono od podobnych małych kameleonów górskich z rodzaju *Trioceros* i stanowią one minimum. Większe jest lepsze, a wysokość jest wykorzystywana bardziej niż dno.

Terrarium hybrydowe ze szkła i siatki zapewnia potrzebną wentylację, a jednocześnie utrzymuje nocną wilgotność. Stojące powietrze prowadzi do infekcji dróg oddechowych, dlatego siatka w górnej części i mały wentylator są przydatne. Terrarium najlepiej ustawić w chłodnym miejscu, np. w dobrze wentylowanej szklarni, garażu lub chłodnym pomieszczeniu, gdzie noce są chłodniejsze niż w salonie.

Urządź terrarium gęsto żywymi roślinami, cienkimi gałęziami i gałązkami, które krzyżują się na różnych wysokościach. Zwierzęta wspinają się po cienkich gałęziach, a gęste liście służą im za kryjówkę. Podłoże nie jest konieczne; odpływ w dnie usuwa nadmiar wody.

TEMPERATURA

Gatunek pochodzi z chłodnych wyżyn i źle znosi upał. Temperatura w terrarium w dzień powinna wynosić 20-22 °C, z miejscem do wygrzewania o temperaturze 24-25 °C. Młode zwierzęta mogą zginąć, jeśli temperatura wzrośnie wyżej. Dorosłe krótkotrwale znoszą więcej ciepła, ale także dla nich miejsce do wygrzewania nie powinno być cieplejsze niż 25 °C.

W nocy temperatura powinna spadać do 8-14 °C. Wyraźny nocny spadek temperatury jest ważny dla zdrowia zwierzęcia. W naturze temperatura może spaść aż do okolic zera, ale tak niskie wartości nie są zalecane w niewoli.

Kameleon musi mieć możliwość rozgrzania się rano w miejscu do wygrzewania, gdzie ciepło pochodzi z żarówki lub spota, a nie z całego terrarium. Jeśli w całym terrarium jest powyżej 24 °C, jest za ciepło. W ciepłym mieszkaniu latem może być konieczne przeniesienie terrarium do chłodnego pomieszczenia lub zastosowanie chłodzenia.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Noc to wilgotna pora dla tego gatunku. Wilgotność powietrza powinna w nocy rosnąć do blisko 100 %, z mgłą z ultradźwiękowego nawilżacza przez około trzy godziny pod koniec nocy i wczesnym rankiem. W dzień wilgotność może spadać do około 50-80 %. Stale mokre powierzchnie powodują rany i pleśń.

Rano i późnym popołudniem zraszaj terrarium przez około 15 minut, aby zwierzę mogło pić krople z liści. Gatunek nie pije z miski, ale niektóre osobniki chętnie piją z systemu kroplowego. W nawilżaczu używaj wody destylowanej i umieść dwa higrometry, po jednym na każdym końcu terrarium.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje dużo światła. Zapewnij 12 godzin światła dziennie przez cały rok. Świetlówka T5 HO 6500 K lub mocna lampa LED na całą szerokość terrarium zapewnia podstawowe oświetlenie.

UVB jest niezbędne. Gatunek żyje wysoko, w silnym świetle słonecznym, i ma duże zapotrzebowanie na UVB; naturalne światło słoneczne jest dla niego korzystne. Strefę Fergusona zapożyczono od *Trioceros jacksonii*, którego zalicza się do strefy 2-3. Celuj w strefę 3, czyli indeks UV 3-4 w miejscu do wygrzewania, i daj zwierzęciu możliwość schronienia się w cieniu.

Świetlówki UVB wymieniaj zgodnie z zaleceniami producenta, ponieważ ich moc spada z wiekiem. Bezpośrednie słońce przez szybę nie daje UVB i może przegrzać małe terrarium.

ŻYWIENIE

T. hoehnelii jest owadożerny i przyjmuje większość owadów odpowiedniej wielkości. Podawaj świerszcze, małe szarańcze, muchy, nimfy karaczanów i inne drobne owady, a ofiara nie powinna być większa niż odstęp między oczami zwierzęcia. Owady same muszą być dobrze karmione. Przy większości karmień oprósz je wapniem bez D3, a rzadziej witaminami, bo kameleony są wrażliwe na przedawkowanie witamin A i D3.

Ilości zapożyczono od *Trioceros jacksonii*: młode dostają pokarm codziennie, a dorosłe 3-8 owadów co drugi dzień. Dostosuj ilość tak, aby zwierzę utrzymywało smukłą sylwetkę; nadwaga jest problemem u samic. Waż zwierzę co miesiąc.

Nie używaj owadów z natury. Wypuszczaj owady swobodnie do terrarium lub podawaj je pęsetą.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek trzyma się pojedynczo. Samce są bardzo agresywne wobec siebie nawzajem i wobec podobnych gatunków: syczą, nadymają się i czernieją, dlatego samce nie mogą się widzieć. Grupy z jednym samcem i kilkoma samicami mogą funkcjonować w bardzo dużych terrariach, ale samice są wtedy niemal stale ciężarne, co je wyniszcza. Jeden kameleon na terrarium to bezpieczne rozwiązanie, a ciężarne samice zawsze muszą być same.

Wobec opiekuna gatunek jest spokojny. To zwierzę do obserwacji, a nie do przytulania, a manipulacja powinna być krótka i rzadka. Ciemne, czarne ubarwienie jest oznaką zimna, stresu lub choroby, ale rano jest normalne, gdy zwierzę się wygrzewa.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samca rozpoznasz po wyższym hełmie, większym rogu i grubszej nasadzie ogona, w której znajdują się hemipenisy. Samice są zwykle mniejsze, ale niektóre dorastają do rozmiarów samców. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w wieku około roku. Samica musi być w dobrej kondycji i bez nadwagi.

GODY I KOPULACJA

Gatunek rozmnaża się przez cały rok. Aby utrzymać liczbę młodych w rozsądnych granicach, zwierzęta można trzymać osobno i łączyć tylko latem. Przenieś samicę do terrarium samca i rozdziel je, gdy kopulacja się zakończy lub samica odrzuci samca.

Samica jest ponownie gotowa do kopulacji 40-50 dni po porodzie i może więc mieć dwa mioty w roku. Daj jej odpocząć między miotami, aby się nie wyczerpała.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest żyworodny, a ciąża trwa 4-6 miesięcy. Mioty liczą 4-22 młode: młode samice rodzą około 6, a starsze mogą urodzić 20 lub więcej. Samica może mieć dwa mioty w roku.

Nie są składane żadne jaja; młode rodzą się w cienkiej błonie. Pojemnik do składania jaj nie jest potrzebny.

INKUBACJA

Inkubacji nie ma, ponieważ jaja rozwijają się w ciele samicy. Ciąża trwa 4-6 miesięcy, najczęściej około 150 dni. W czasie ciąży samica potrzebuje tych samych chłodnych warunków co zwykle, z wyraźnym nocnym spadkiem temperatury i wysoką wilgotnością w nocy, oraz nieco więcej pokarmu. Jeśli samica nie rodzi w terminie albo staje się ciemna i osłabiona i przestaje jeść, musi trafić do weterynarza.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode trzeba trzymać w chłodzie, maksymalnie w 22 °C, ponieważ wysokie temperatury mogą je zabić. Trzymaj je w terrarium hybrydowym o takim samym klimacie jak dorosłe, z dużą ilością liści i wieloma cienkimi gałązkami. Karm je małymi owadami, takimi jak muchy i małe świerszcze, oprószonymi wapniem. Młode rozdziela się, gdy można rozpoznać płeć, a samce nie mogą się widzieć.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy i błędy w hodowli:

- Stres cieplny i zgony młodych przy zbyt wysokiej temperaturze. Utrzymuj temperaturę w dzień poniżej 22 °C, a miejsce do wygrzewania poniżej 25 °C.
- Infekcje dróg oddechowych przy stojącym powietrzu lub zbyt mokrych powierzchniach. Objawy to ziewanie, oddychanie z otwartym pyskiem i śluz.
- Choroba metaboliczna kości (MBD) przy zbyt małej ilości UVB lub wapnia: miękkie szczęki i krzywe kończyny.
- Przedawkowanie witamin, zwłaszcza A i D3, które powoduje obrzęki.
- Rany i pleśń od stale mokrych gałęzi.
- Wyczerpane samice i samice z nadwagą oraz trudne porody, zwłaszcza przy dwóch miotach w roku z rzędu.

Śmiertelność w niewoli jest wysoka: średnia długość życia od urodzenia wynosi poniżej roku, a dobrze zaaklimatyzowane zwierzęta mogą żyć 5-6 lat. Waż zwierzę co miesiąc. Skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli zwierzę przestanie jeść, ściemnieje, będzie osłabione lub będzie miało trudności z oddychaniem.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.